

Maanparannusaineiden ravinteiden käyttökelpoisuus

Tapio Salo

MTT/Kasvintuotannon tutkimus

Aiheet

- Ravinteiden käyttökelpoisuus
- Kokemuksia analyysimenetelmistä
- Kokemuksia kenttäkokeista

Ravinteiden käyttökelpoisuus

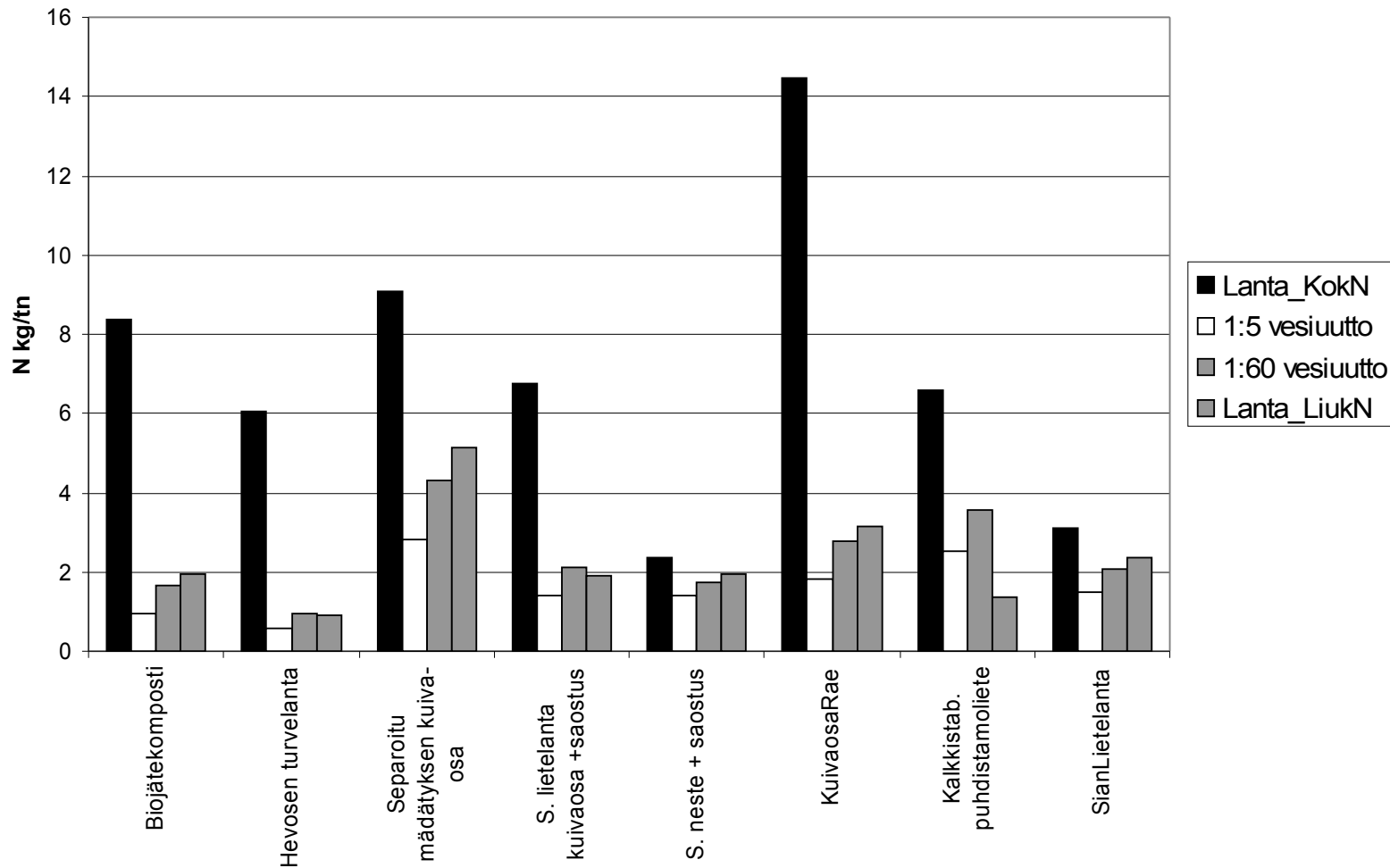
- Typpi
  - Liukoinen typpi
    - Epäorgaaninen (ammonium- ja nitraattityppi) käyttökelpoista
    - Pienet orgaaniset yhdisteet (aminohapot jne.) hajoavat myös nopeasti
  - Orgaaninen typpi
    - Hajoamisnopeus riippuu materiaalin hiilen ja typen suhteesta
  - Maassa olevan orgaanisen aineksen (korkea C/N) hajotus voi sitoa myös epäorgaanista typpeä
  - Ammoniakin haihtuminen voi olla huomattava
- Fosfori
  - Epäorgaaninen fosfori
    - Liukoista, voi sitoutua anioninvaihtopinnoille
  - Orgaaninen fosfori
    - Vapautuu hajotuksen myötä
- Muut ravinteet

Analyysimenetelmät

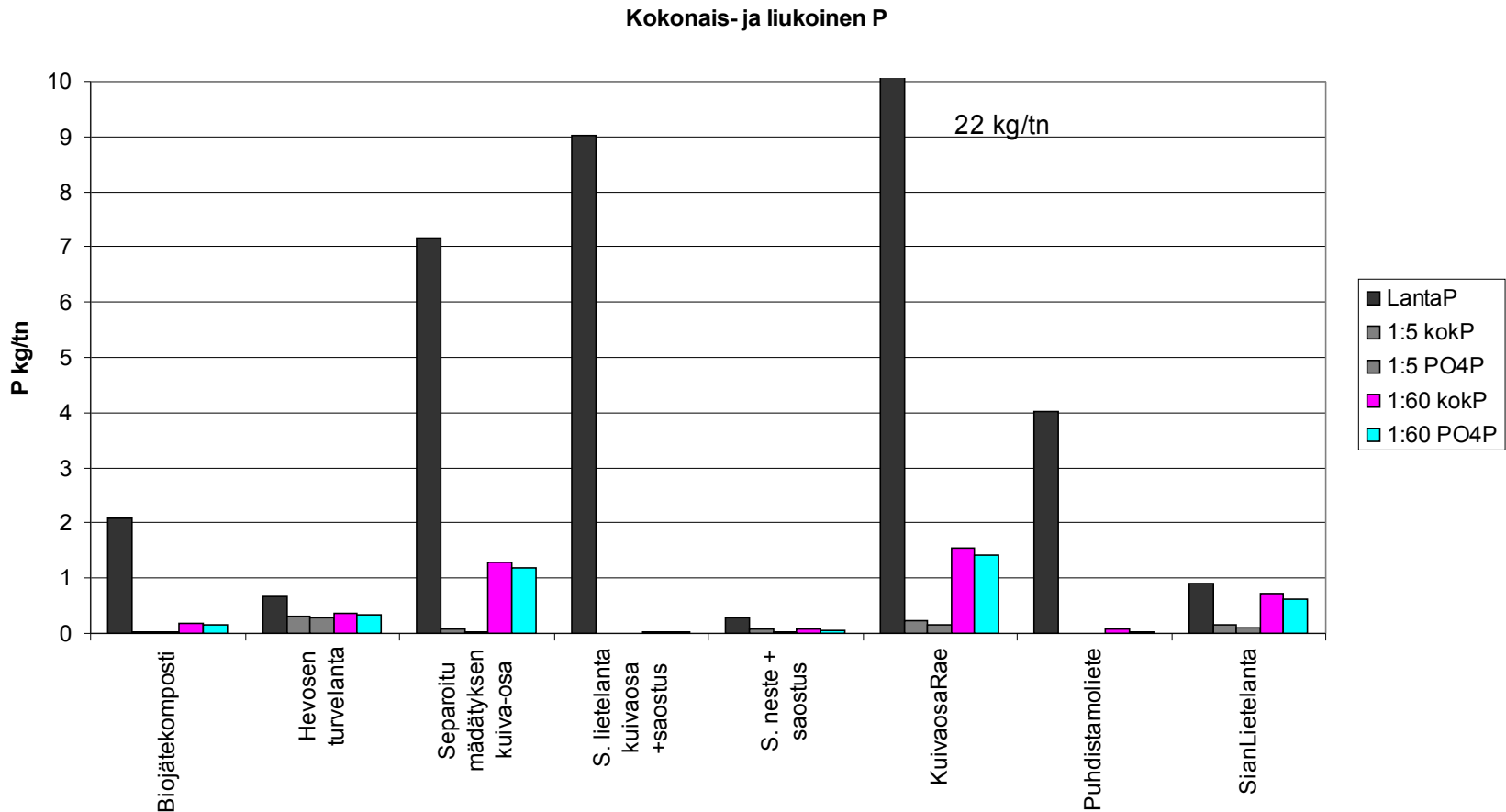
- Kokonaistyyppi Kjeldahl-poltto tai LECO
  - Yleensä kokonaistyyppi yksiselitteisesti mitattavissa
- Liukoinen (käyttökelpoinen) typpi
  - Käytettävä uuttoliuos (suolaliuokset, vesi (1:5)...)
    - Vaihtaako riittävän hyvin myös ammoniumin?
  - Määritetäänkö suodoksesta ?
    - ammoniumtyppi
    - + nitraattityppi
    - + pienet (liukoiset) orgaaniset yhdisteet (huokoskoko suodatuksessa, sentrifugoinnin kierrosluku tms.?)
- Kokonaisfosfori
  - Poltto, happouutto, kuvaa melko hyvin käyttökelpoisuutta orgaanisilla materiaaleilla (puhdistamolietteet saostuskemikaaleineen hankalia)
- Liukoinen fosfori
  - Vesiuuttoja:
    - 1:5 CEN-standardi, 1:60 (Hedley'n fraktioinnin aloitus), 1:500

Kokonais- ja liukoisen typen analyysit

Kokonaistyyppi ja liukoiset tyypet

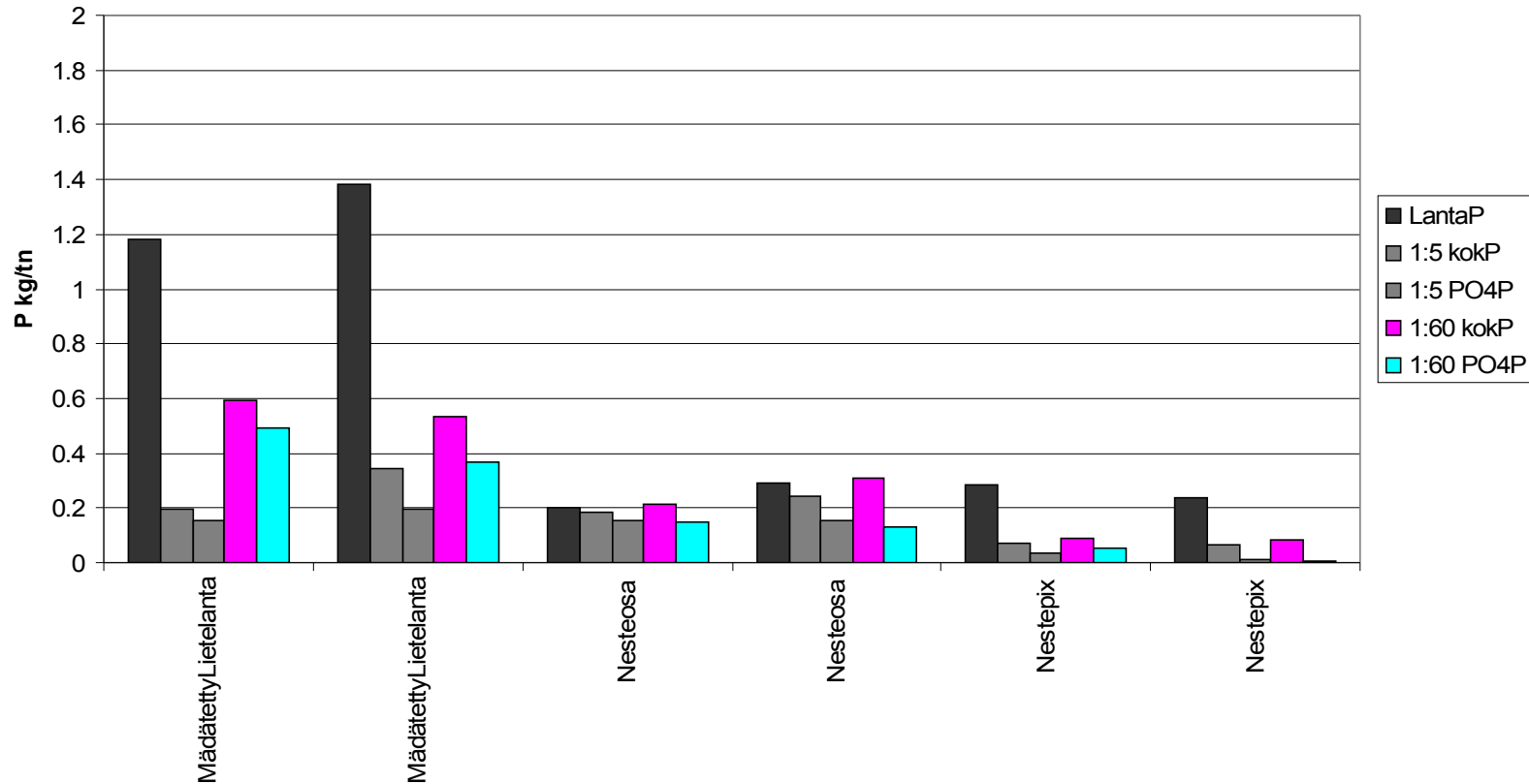
Kokonais- ja liukoinen fosfori, korkea kuiva-ainepitoisuus

Mikäli levitetään korkeita kokonaisfosforimääriä, maan P-luku nousee.

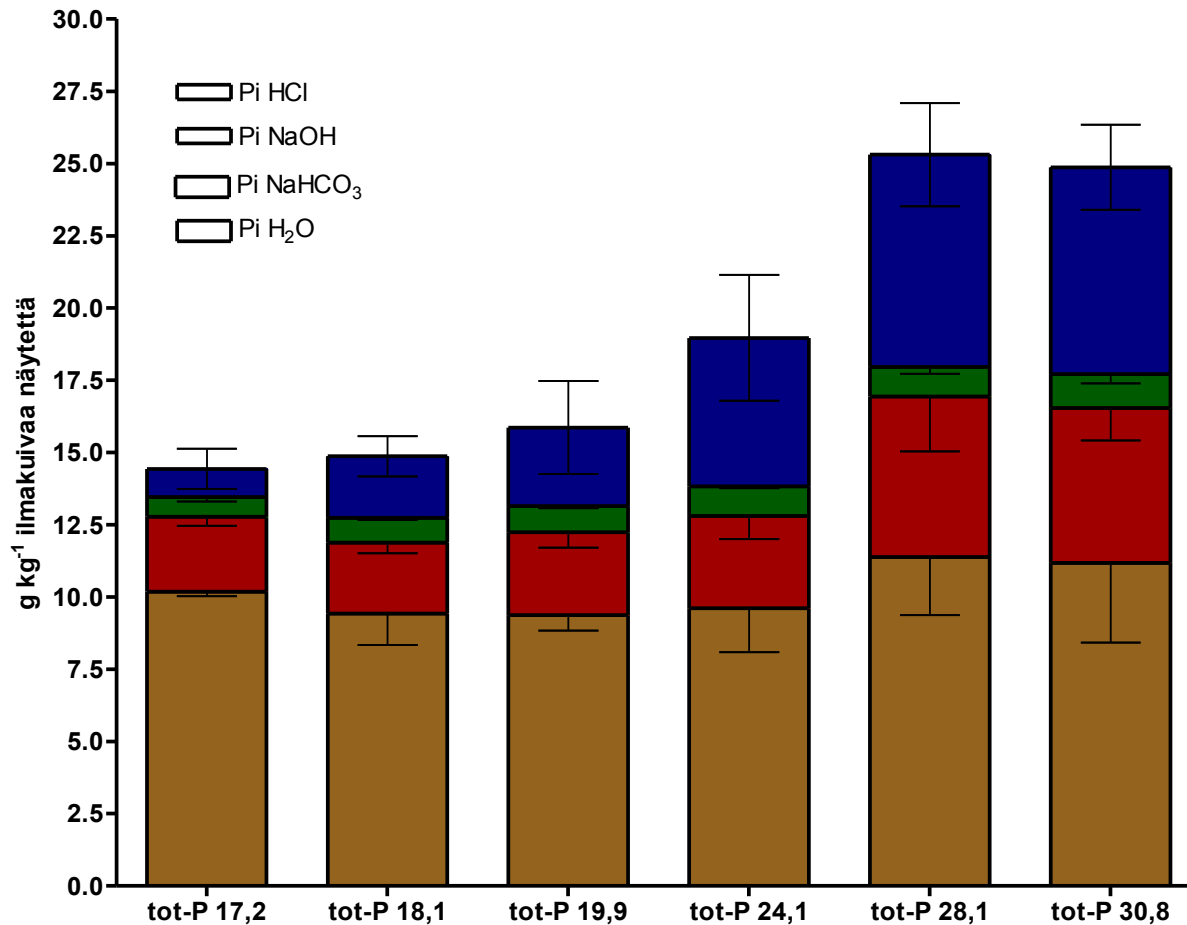
Kokonais- ja liukoinen fosfori, matala kuiva-ainepitoisuus

Kokonais- ja liukoinen P

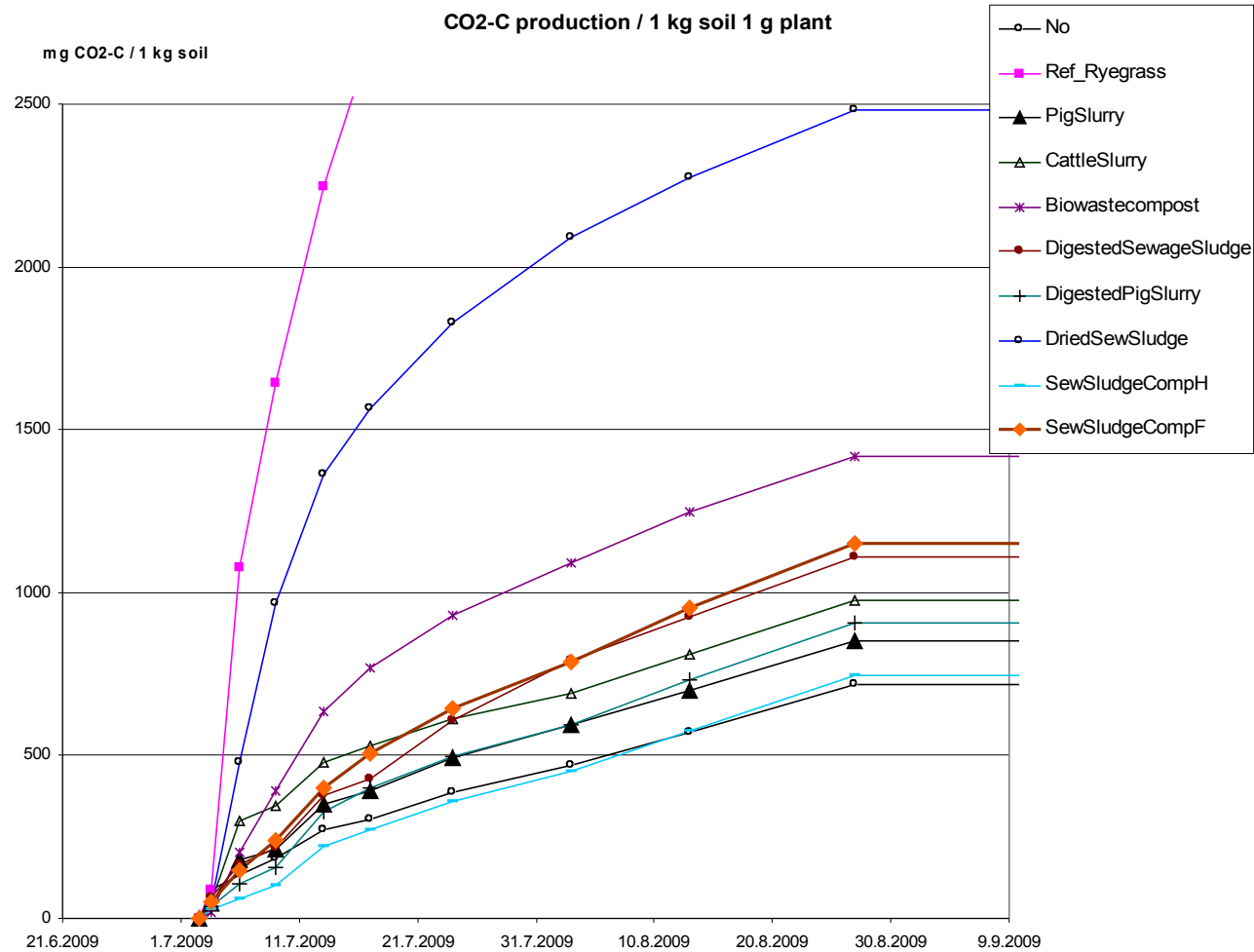
Esimerkki sianlannan fosforin Hedleyn fraktioinnista. Dieetin fosforipitoisuutta on kasvatettu lisäämällä dieettiin fosforikivennäistä. Selvin muutos lannan fosforiliukoisuudessa oli happoliukoisen fosforipitoisuuden kasvu(HCl). Kuvassa on vain epäorgaaninen fosforipitoisuus.

koe 310

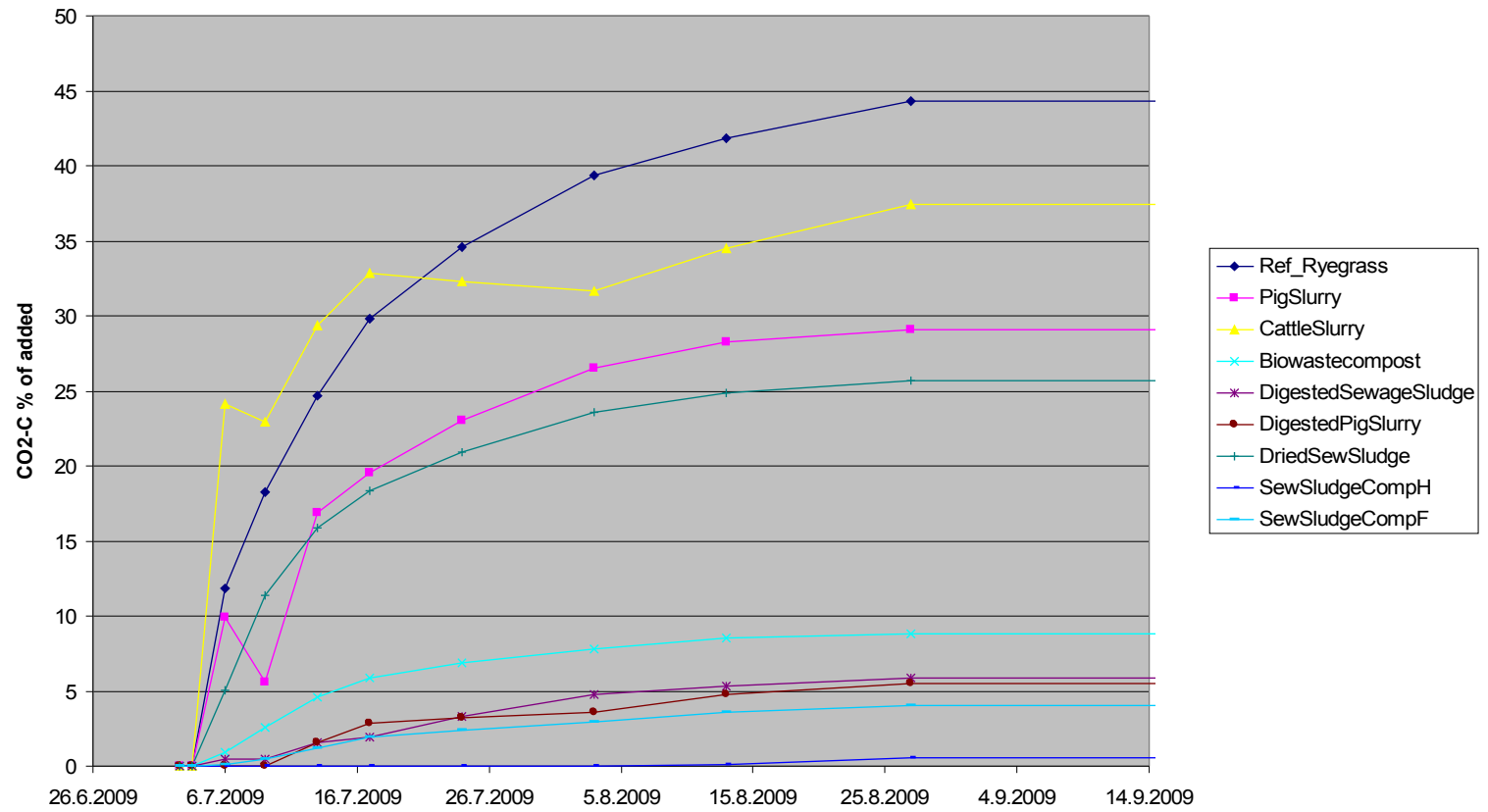

Lisätyn orgaanisen aineksen hajoaminen

Percentage of added C decomposed

Kenttäkokeet - levitysmäärät

- Käsittelyiden levitysmäärät pyrittiin valitsemaan ensimmäisen rajoittavan tekijän perusteella:
  - Kokonaistyyppi (170 kg/ha karjanlannasta vuodessa)
  - Liukoinen typpi (lanta-analyysin mukainen 90 kg/ha)
  - Fosfori (75 kg/ha kasveille käyttökelpoista, viiden vuoden annos)
  - Haitalliset metallit (Cd 6 g/ha, neljän vuoden annos)
- Liukoisen typen tavoitetaso oli 90 kg/ha.
- Tarvittaessa typpitäydennys väkilannoitteella tavoitetason saavuttamiseksi ennakkonäytteiden mukaisesti.
- NPK-väkilannoitetasot 0,30,60,90,120,150 verranteina

Kokeet 2008-2009

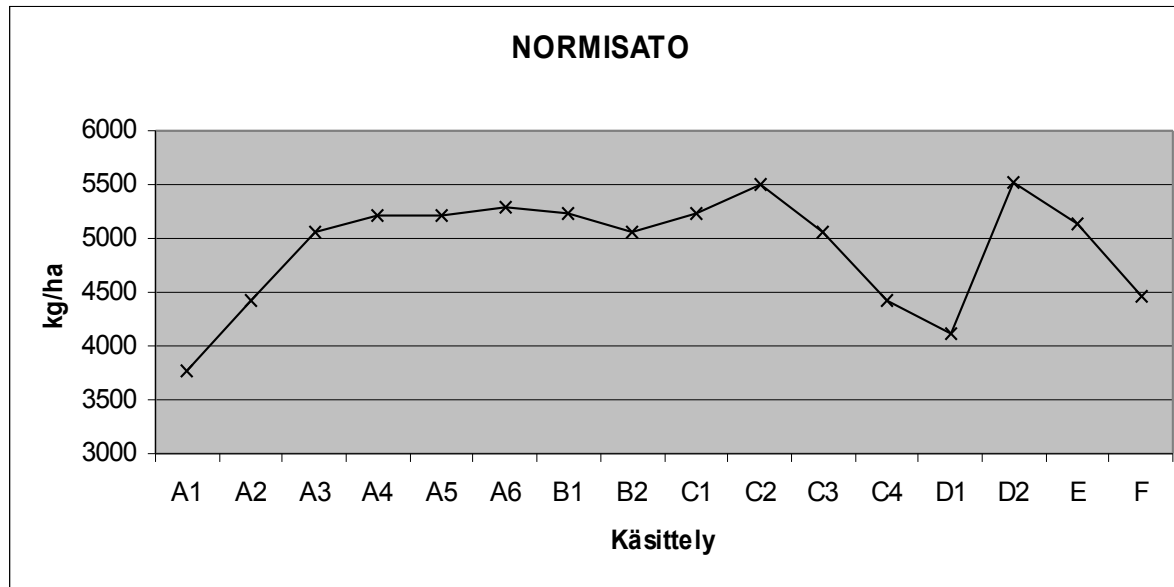
- Lantaa ja lannoitevalmisteita 2008 , jälkivaikutus 2009
  - Sian lietelanta,
    - raaka ja separoitu+(kemikaali)
  - Hevosenlanta, biojätekomposti, kalkkistabiloitu ("tilamenetelmä")
  - Biokaasulaitoksen kuivaosa ja kuivarae
- Syyslevitys 2008
  - Naudan lietelanta, hevosenlanta
  - Biokaasulaitoksen kuivaosa ja kuivarae, biojätekomposti, kalkkistabiloitu ("tilamenetelmä")
  - Orgaaninen lannoite (S)
  - Liukoisen typpilannoituksen tavoitetaso 60-90 kg/ha

AINEISTO JA MENETELMÄT

koejäsenet 2008

- Typpitasot (kg/ha) (Pellon Y 6 (17-4-13); myös täydennyksissä:
  - A1 0
  - A2 30
  - A3 60
  - A4 90
  - A5 120
  - A6 150
- Käsittelyt
  - B1 Mädättämätön sian lietelanta
  - B2 Separoidun mädättämättömän sian lietelannan nesteosa + P saostus
  - C1 Separoitu kuivaosa mädätteestä, kuivarakeen raaka-aine (C2-C4)
  - C2 Kuivarae MULLATTUNA TYPPITÄYDENNYKSELLÄ
  - C3 Kuivarae SIJOITETTUNA TYPPITÄYDENNYKSELLÄ
  - C4 Kuivarae MULLATTUNA ILMAN TYPPITÄYDENNYSTÄ
  - D1 Hevosen turvelanta MULLATTUNA ILMAN TYPPITÄYDENNYSTÄ
  - D2 Hevosen turvelanta MULLATTUNA TYPPITÄYDENNYKSELLÄ
  - E Biojätekomposti
  - F Kalkkistabiloitu puhdistamoliete (64 kg Ca(OH)₂/t, Jokioisten puhdistamo, MTT:n stabiloima)

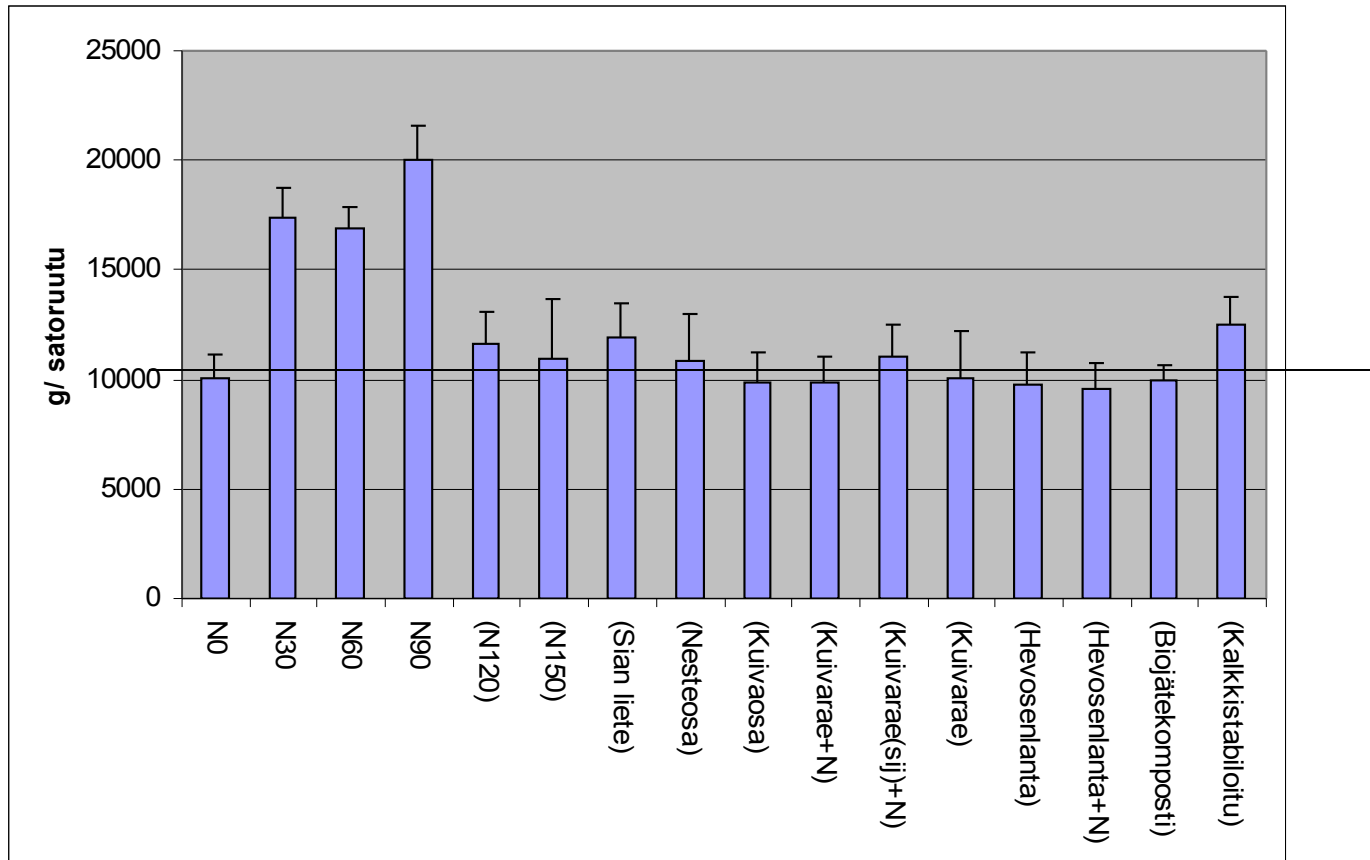
TULOKSET JA TULOSTEN TARKASTELU

- Sato ei merkittävästi kasvanut yli 60 kg/ha typpitasoilla.
- Ilman lannoitustakin saatiin varsin hyvä sato
- Eräillä käsittelyillä, kuivarae ja hevosen turvelanta, saatiin typpitäydennyksellä parempi sato kuin mitä väkilannoitteella voitiin saavuttaa millään typpitasolla

Jälkivaikutus 2009

Vuoden 2008 käsittelyillä (suluissa) ei merkittävää vaikutusta seuraavan vuoden satoon, kalkkistabiloidulla lietteellä pientä vaikutusta

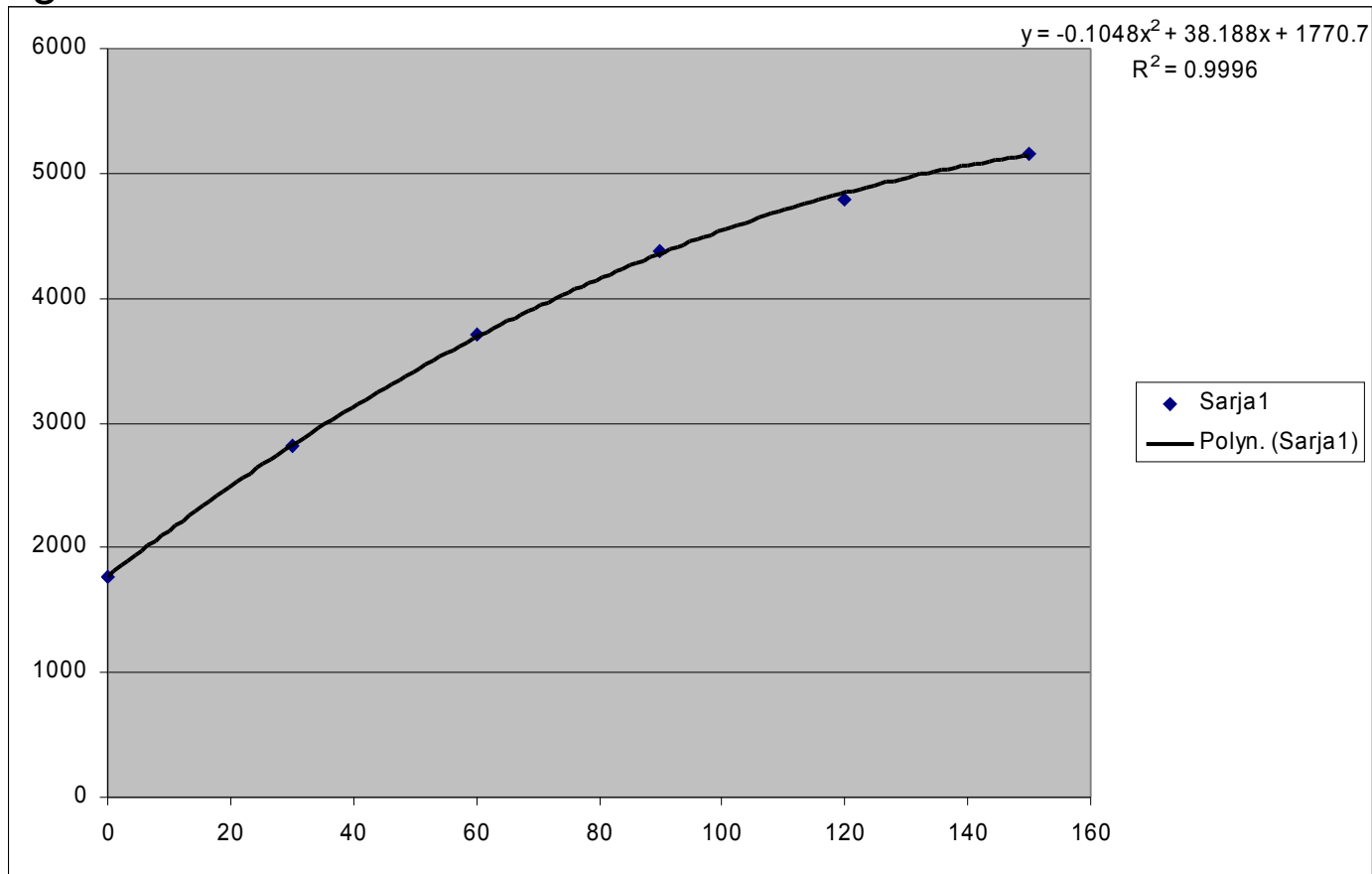

Syyslevitys 2008

Tuote	tn/ha	Tot N	NH4-N	(kevät N=75%)	Tot-P
Biojätekomposti	80	580	53	40	192
BK kuiva-aine	30	171	32	24	230
BK rae	4,7	62	30	23	100
Hevoselanta	30	110	12	12	21
Ks. puhdistamoliete	44,8	199	28	20	102

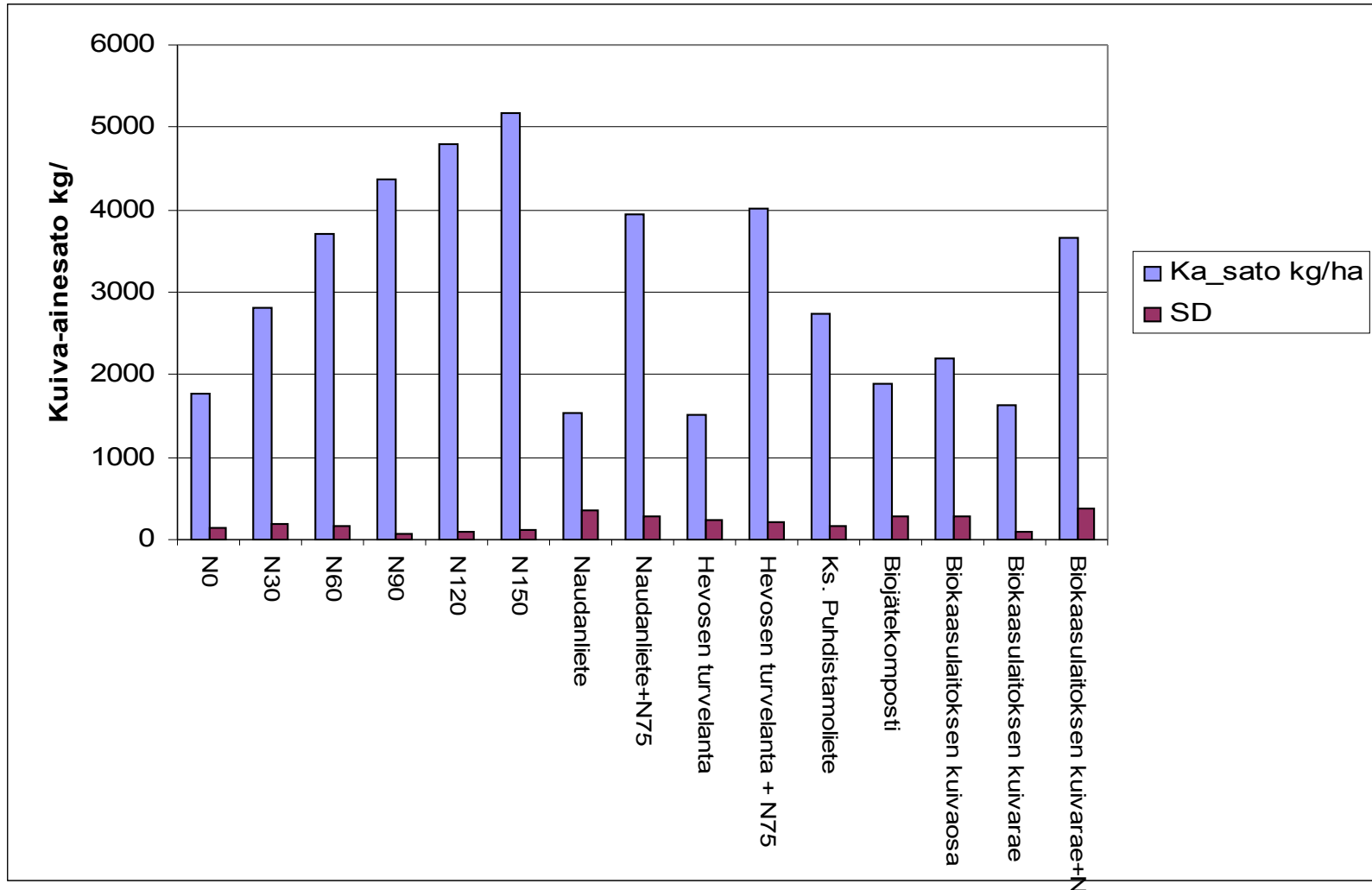
Satofunktio typen suhteen

Sato kg/ha

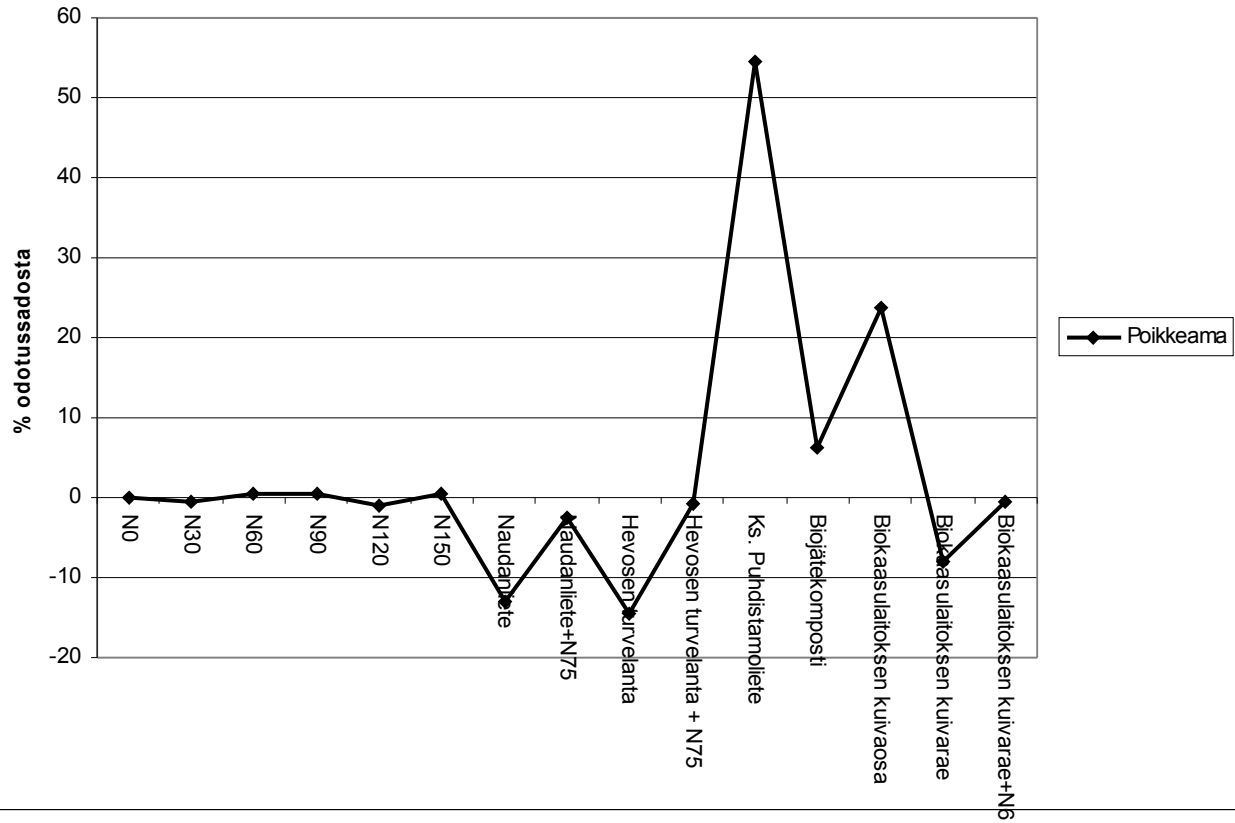

Typpilannoitus kg/ha

Jyväsadot, syyslevityskenttä

Poikkeama kevään väkilannoitustason odotussadosta

Syyslevitys 2008

Tuote	tn/ha	Tot N kg/ha	(kevät N=75%)	Lannoitus- vaikutus kg/ha	
Biojätekomposti	80	580	40	5	
BK kuiva-aine	30	171	24	15	
BK rae	4,7	62	23	0	
Hevoselanta	30	110	12	0	
Ks. puhdistamoliete	44,8	199	20	28	

Kokeet 2009

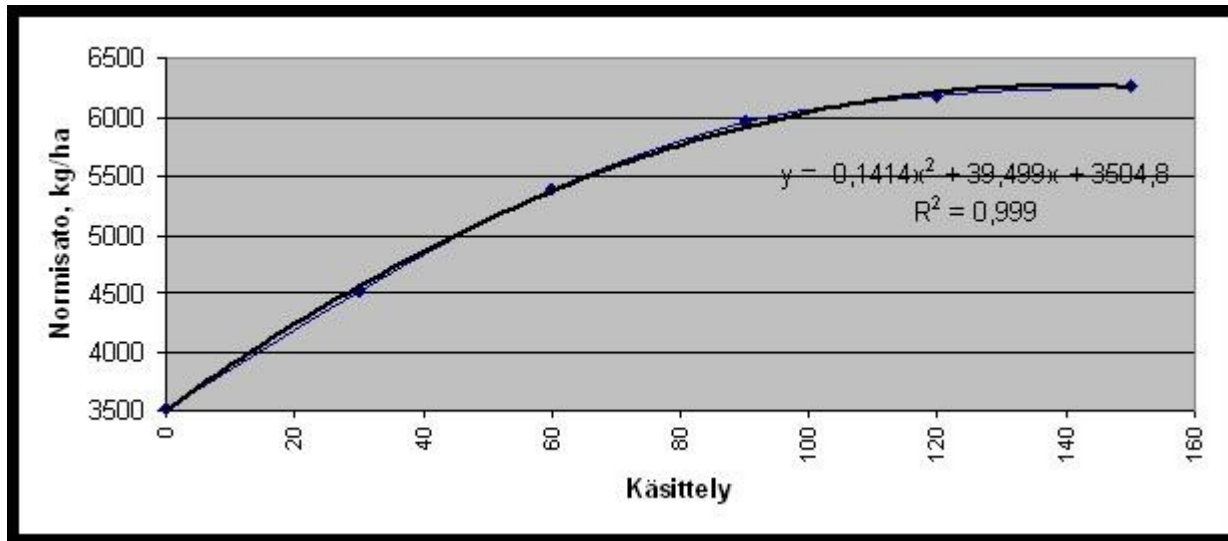
- Kevätlevitys 2009
  - Biojätekomposti, lietekomposti (2 kpl), Kemicond-liete
  - Biokaasulaitoksen nesteosa, kuivaosa (2 kpl) ja kuivarae (2 kpl)
  - Liukoisen typpilannoituksen tavoitetaso 60-90 kg/ha
- Muhituskoelaboratoriossa (kesä 2009-kevät 2010)
  - Hiilidioksidin tuotto ja typen mineralisaatio
  - Biojätekomposti, lietekomposti (2kpl), biokaasulaitoksen kuivaosa (2 kpl) ja rae, sian ja naudan lietelanta

Levitysmäärät ja NP-tasot kevät 2009

Tuote	Levitys tn/ha	Tot-N	NH4-N	Tot-P	
B1, rejektivesi	16	106	90	13	
C, (NH4) ₂ SO4	2,6	90	90	-	
D1, kuivaosa1	15	140	90	110	x0,4
D2, kuivaosa2 (pl)	35	259	90	176	x0,4
D3, biojätekomposti	48	480	90	64	
D4, lietekomposti 1	58	329	51	188	x0,4
D5, Kemicond	51	416	11	108	x0,4
D6, Kemicond+N75	"		11+75		
D7, lietekomposti 2	48	299	62	202	x0,4
E1, kuivarae 1	6	85	14	132	x0,4
E2, kuivarae 1 +N75	"		14+75		
E3, kuivarae 2	6	247	17	393	x0,4
E4, kuivarae 2 + N75	"		17+75		

TYPPITASON VAIKUTUS OHRA-SATOON

TUORLA KAARINA 2009

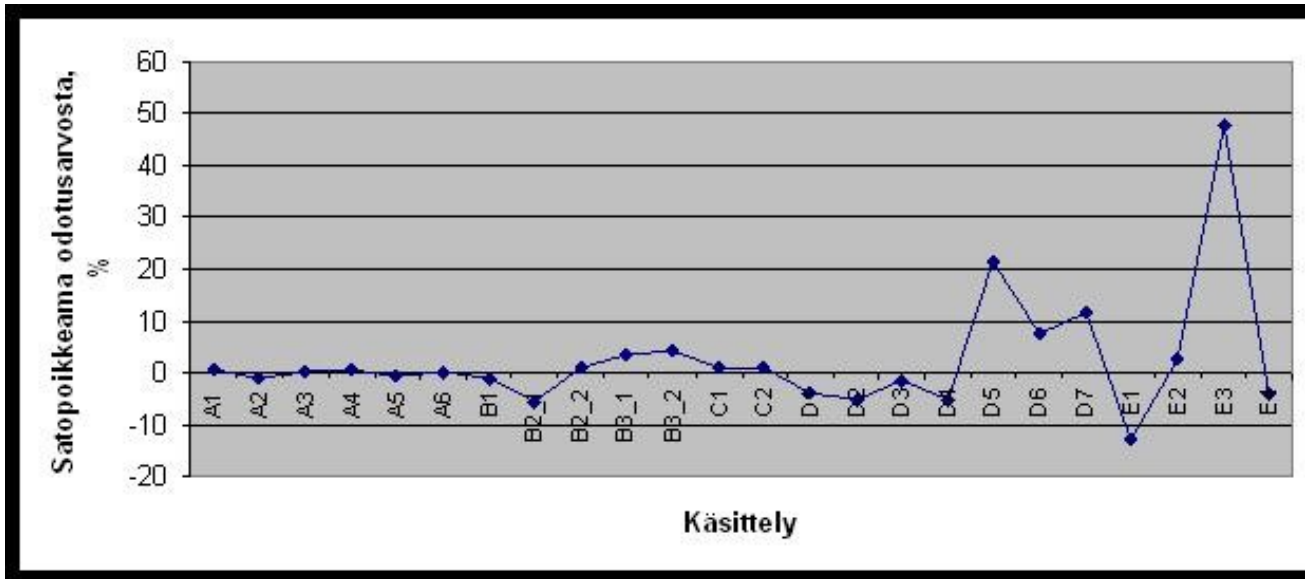

- Varsin korkea sato ilman typpilannoitusta
- Lähes lineaarinen sato-vaste tavoite-tasolle (90 kg N/ha asti).

- Satomaksimi saavutettiin käytettyjen typpitasojen puitteissa.
- Typpikilo tuotti tavoitetasolle saakka noin 39,5 kg ohraa.
  - 60 senttiä tuotti 3,16 €.

SATOPOIKKEAMA ODOTUSARVOSTA

- Ennuste on laskettu **lanta-analyysillä** määritetyn liukoisen typen määrän mukaisesti.

- Typpitasot A1 – A6, 0 – 150 kg N/ha
- B rejektivesi kylvön yhteydessä (1) ja kasvustoon pyöränjälki mukaan lukien (B2_1) ja ilman sitä (B2_2).
- Ammoniumsulfaatti kylvön yhteydessä (C1) ja pieni osuus kasvustoon (C2)
- D1 – D7 kiinteitä orgaanisia lannoitevalmisteita.
- E1 ja E3 kuivarakeita N-täydennyksettä, E2 ja E4 täydennyksellä.

POHDINTAA

- Kenttäkokeet on nyt tehty vaativimman käytön mukaan.
  - Kaikki typpi otetaan orgaanisesta lannoitevalmisteesta, jolloin sen typen oikealla määrällä on radikaalit vaikutukset satoon.
  - Koekasvi on ollut ohra, jolloin liukoisen typen nopea liukoisuus on edellytys hyvälle ja laadukkaalle sadolle.
- Vaihtoehtoisesti otetaan vain pieni osa liukoisesta tyypestä orgaanisesta lannoitevalmisteesta ja täydennetään kemiallisten lannoitteiden tyyellä.
  - Tämä strategia antaa paljon anteeksi.
  - On mielekäs lannoitevalmisteilla, joista tuleva fosfori tai haitallisten metallien kuormitus on yli vuoden keskimääräisen sallitun määrän, jos levitetään typen mukaan.
  - => Levitetään useammin mutta vähemmän.